

Vrijwillige inzet 2008

09

Marieke van Herten

Publicatiedatum CBS-website: 29 april 2009



Verklaring van tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
—	= nihil
—	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2007–2008	= 2007 tot en met 2008
2007/2008	= het gemiddelde over de jaren 2007 tot en met 2008
2007/'08	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2007 en eindigend in 2008
2005/'06–2007/'08	= oogstjaar, boekjaar enz., 2005/'06 tot en met 2007/'08

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Prepress

Centraal Bureau voor de Statistiek - Grafimedia

Omslag

TelDesign, Rotterdam

Inlichtingen

Tel. (088) 570 70 70
Fax (070) 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl
Fax (045) 570 62 68

Internet

www.cbs.nl

1. Inleiding

Om te achterhalen hoeveel procent van de inwoners van Nederland vrijwilligerswerk doet en hoeveel procent wel eens informele hulp verleent zijn van 1997–2004 in de POLS-module Recht & Participatie (REP) vragen gesteld over vrijwillige inzet. Op verzoek van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) zijn sinds 1 juni 2007 deze vragen opgenomen in de POLS-BASIS-vragenlijst. Ze hebben tot het eind van 2008 meegelopen in de enquête en zullen herhaald worden in 2010. Uit een eerder onderzoek (Van Herten, 2008) bleek dat de cijfers van 2007 goed aansloten bij de eerdere cijfers over vrijwillige inzet. Dit rapport presenteert de cijfers over het jaar 2008. Zo zal er onder andere gerapporteerd worden over het soort vrijwilligerswerk dat inwoners van Nederland met name doen, hoeveel uur zij daar aan besteden en welke demografische kenmerken vrijwilligers hebben.

2. Methoden

2.1 Vraagstelling

Om te bepalen welk percentage van de bevolking van 18 jaar en ouder vrijwilligerswerk doet wordt er een reeks gebieden afgegaan waarbinnen iemand vrijwilligerswerk zou kunnen doen. Respondenten geven per gebied aan of zij wel of geen vrijwilligerswerk hebben gedaan in de afgelopen 12 maanden. Er wordt gevraagd naar vrijwilligerswerk binnen de gebieden 'jeugd', 'school', 'verzorging', 'sport', 'hobby', 'cultuur', 'levensbeschouwing', 'vakbond', 'politiek', 'rechtshulp', 'wonen', 'buurt', en een restcategorie 'anders'. Voorafgaand aan de vraag naar vrijwilligerswerk voor sport- en hobbyvereniging en voor de vakbond wordt tevens gevraagd of men lid is. Is het antwoord op de vraag of men binnen een bepaald gebied het afgelopen jaar vrijwilligerswerk heeft gedaan 'ja', dan volgen een aantal vervolgvragen: Was het voor één of meer verenigingen, was het bestuurswerk of uitvoerend werk, hoeveel uur deed men dit, kreeg men een vergoeding en zo ja, waaruit bestond deze vergoeding. Aan alle vrijwilligers wordt vervolgens met behulp van een 5-puntsschaalvraag gevraagd hoeveel plezier zij aan hun vrijwilligerswerk beleven. Aan vrijwilligers die werknemer zijn wordt gevraagd of hun werkgever een of enkele dagen per jaar ter beschikking stelt voor het uitvoeren van hun vrijwilligerswerk. Als laatste wordt aan alle respondenten gevraagd naar het geven van informele hulp buiten organisaties om: respondenten moeten aangeven of zij de afgelopen 4 weken zulke onbetaalde hulp hebben gegeven aan anderen buiten het eigen huishouden, bijvoorbeeld aan zieken, burens of familie.

De vragen over vrijwillige inzet worden gesteld binnen de BASIS-vragenlijst van het Permanent Onderzoek Leefsituatie (POLS). De BASIS-vragenlijst bevat verder vragen naar achtergrondkenmerken en leefsituatie. Na de BASIS-vragenlijst volgt de Gezondheidsenquête.

2.2 Steekproef en onderzoeksmethode

De steekproef van POLS betreft een aselechte personensteekproef van de gehele bevolking van Nederland (de institutionele bevolking uitgezonderd) van 0 jaar en ouder. In de eerste trap worden gemeenten en in de tweede trap personen geselecteerd. De geselecteerde personen worden door een interviewer thuis opgezocht. De interviewer gebruikt een laptop om de vragen af te nemen (CAPI – Computer Assisted Personal Interviewing). De vraaggesprekken worden het hele jaar door gehouden en gelijkmatig verspreid over de maanden van het jaar. Het netto aantal respondenten is zo'n 10 000 personen per jaar. De respons bedraagt ieder jaar zo'n 65%.

De uitgezette steekproef van POLS 2008 bedroeg 14 745 personen. De oneigenlijke nonrespons (overleden, verhuisd, naar instelling, onbekend/onvindbaar) bedroeg 598 personen (4%). Van de rest hebben er 9 500 gerepondeerd, de oneigenlijke nonrespons niet meegerekend geeft dat een responspercentage van 67%. Van de respons waren 7 086 personen 18 jaar en ouder, zij kregen de vragen over vrijwillige inzet voorgelegd.

2.3 Weging

Nonrespons kan selectief zijn. Om hiervoor te corrigeren worden de cijfers gewogen (Bethlehem, 2008). Voor POLS wordt een weegmodel gebruikt dat de volgende hulpvariabelen bevat:

Geslacht x Leeftijd, Burgerlijke staat, Stedelijkheidsgraad, Provincie, Huishoudgrootte, Geslacht x Leeftijd x Burgerlijke staat, Landsdeel x Leeftijd, Enquêtemaand, Herkomst.

3. Resultaten voor het jaar 2008

In dit hoofdstuk worden de uitkomsten van de enquête module over vrijwillige inzet voor het jaar 2008 gerapporteerd, in de Tabellen 1 tot en met 14. De tabellen zijn naar thema gerangschikt. In de Tabellen staat ook altijd de standaardfout vermeld.

3.1 Algemeen beeld

In Tabel 1 is te zien dat van de inwoners van Nederland van 18 jaar en ouder 42% aan geeft vrijwilligerswerk te doen. Dat komt overeen met ongeveer 5,3 miljoen mensen. 30,2% heeft in de afgelopen 4 weken informele hulp aan zieken, burens, familie, vrienden en bekenden gegeven. In Tabel 1 zijn ook de cijfers van 2007 te zien. Het percentage vrijwilligers is iets gedaald terwijl het percentage personen dat informele hulp gaf juist wat steeg. Het percentage personen dat vrijwilligerswerk deed of informele hulp verleende bleef daardoor gelijk. In Tabel 1 zijn ook de percentages op de bevolking per type vrijwilligerswerk te zien. Vrijwilligerswerk voor de sportvereniging is net als vorig jaar het meest populair: 12,4% van de respondenten geeft aan dit te doen.

Tabel 1
Percentage personen dat vrijwilligerswerk doet, per gebied

	2007 ¹⁾		2008	
	%	standaardfout	%	standaardfout
Vrijwilligerswerk w.v.	44,4	0,8	42,0	0,6
Jeugd	4,3	0,3	3,8	0,2
School	9,1	0,5	7,5	0,3
Verzorging	7,8	0,4	6,5	0,3
Sport	12,7	0,5	12,4	0,4
% onder leden	35,4	1,4	34,0	1,0
Hobby	4,5	0,3	4,1	0,2
% onder leden	30,7	2,4	32,2	1,8
Cultuur	4,9	0,3	4,5	0,2
Levensbeschouwing	9,2	0,5	8,8	0,3
Vakbond	2,2	0,2	1,9	0,2
% onder leden	6,9	1,0	6,2	0,7
Politiek	1,2	0,2	1,2	0,1
Rechtshulp	1,2	0,2	0,9	0,1
Wonen	1,6	0,2	1,8	0,2
Buurt	5,0	0,3	3,8	0,2
Anders	6,2	0,4	6,5	0,3
Informele hulp	28,1	0,7	30,2	0,5
Vrijwilligerswerk of informele hulp	57,5	0,8	57,5	0,6

¹⁾ Juni t/m december.

Bron: POLS.

In Tabel 2 wordt uiteengezet op hoeveel verschillende gebieden vrijwilligers vrijwilligerswerk doen.

Tabel 2
Percentage mensen dat een of meer soorten vrijwilligerswerk doet

	N	%	standaardfout
Totaal	2 977		
w.v.			
1 soort	1 883	63,3	0,9
2 soorten	750	25,2	0,8
3 soorten	262	8,8	0,5
4 soorten	65	2,2	0,3
5 soorten	13	0,4	0,1
6 soorten	4	0,1	0,1

Bron: POLS.

3.2 Wie doet vrijwilligerswerk en wie geeft informele hulp?

De nu volgende tabellen geven een beschrijving van de personen die vrijwilligerswerk doen en zij die informele hulp verlenen. Zo laten Tabel 3 en 4 opsplitsingen naar respectievelijk geslacht en leeftijd zien.

Tabel 3
Percentage vrijwilligers naar geslacht

	Mannen		Vrouwen	
	%	standaardfout	%	standaardfout
Vrijwilligerswerk	42,9	0,8	41,1	0,8
w.v.				
Jeugd	3,8	0,3	3,8	0,3
School	4,4	0,3	10,6	0,5
Verzorging	3,5	0,3	9,4	0,5
Sport	16,8	0,6	8,2	0,5
Hobby	5,5	0,4	2,9	0,3
Cultuur	5,2	0,4	3,7	0,3
Levensbeschouwing	7,7	0,5	9,8	0,5
Vakbond	2,4	0,3	1,4	0,2
Politiek	1,6	0,2	0,8	0,1
Rechtshulp	0,8	0,1	1,0	0,2
Wonen	2,4	0,3	1,1	0,2
Buurt	4,1	0,3	3,5	0,3
Anders	6,2	0,4	6,7	0,4
Informele hulp	26,5	0,7	33,7	0,8
Vrijwilligerswerk of informele hulp	56,4	0,8	58,5	0,8

Bron: POLS.

Tabel 4
Percentage vrijwilligers naar leeftijd

	Vrijwilligerswerk		Informele hulp		Vrijwilligerswerk of informele hulp	
	%	standaardfout	%	standaardfout	%	standaardfout
18-24 jaar	41,9	1,8	26,9	1,6	57,9	1,8
25-34 jaar	37,2	1,4	25,1	1,3	51,0	1,5
35-44 jaar	48,8	1,3	28,0	1,2	61,1	1,3
45-54 jaar	45,7	1,4	33,6	1,3	62,5	1,3
55-64 jaar	43,4	1,5	39,6	1,4	64,0	1,4
65-74 jaar	40,8	1,8	34,9	1,8	58,2	1,8
75+	23,8	1,8	16,4	1,6	34,2	2,0

Bron: POLS.

Tabel 5 tot en met 9 rapporteren over Herkomst, Opleiding, Sociaal-economische status, Samenstelling van het huishouden en Stedelijkheid. De cijfers zijn gecorrigeerd voor Leeftijd x Geslacht.

Tabel 5
Percentage vrijwilligers naar herkomst, gecorrigeerd voor leeftijd x geslacht

	Vrijwilligerswerk		Informele hulp		Vrijwilligerswerk of informele hulp	
	%	standaardfout	%	standaardfout	%	standaardfout
Autochtonen	44,2	0,7	30,2	0,6	59,4	0,6
Westerse allochtonen	38,8	1,9	30,4	1,8	53,8	1,9
Niet-westerse allochtonen	25,2	1,7	30,1	1,8	44,5	2,0

Bron: POLS.

Tabel 6
Percentage vrijwilligers naar opleiding, gecorrigeerd voor leeftijd x geslacht

	Vrijwilligerswerk		Informele hulp		Vrijwilligerswerk of informele hulp	
	%	standaardfout	%	standaardfout	%	standaardfout
Lager onderwijs	23,8	1,2	22,8	1,2	39,6	1,4
Lbo	35,5	1,5	29,7	1,4	53,1	1,5
Mavo, vwo-3	42,3	2,1	29,9	1,9	56,9	2,1
Havo, vwo, mbo	44,9	1,0	32,0	0,9	61,0	1,0
HBO, universiteit	53,9	1,2	32,8	1,1	67,2	1,1

Bron: POLS.

Tabel 7
Percentage vrijwilligers naar sociaal-economische groep, gecorrigeerd voor leeftijd x geslacht

	Vrijwilligerswerk		Informele hulp		Vrijwilligerswerk of informele hulp	
	%	standaardfout	%	standaardfout	%	standaardfout
Werkenden	42,5	0,8	28,3	0,7	56,9	0,8
w.v.						
Hogere leidinggevenden	50,4	1,2	30,3	1,1	63,7	1,1
Overige hoofdarbeid	41,5	1,5	27,1	1,4	55,9	1,5
Kleine zelfstandigen	34,3	2,8	29,8	2,6	50,5	2,9
Geschoolde handarbeid	33,3	2,7	27,0	2,4	48,5	2,8
Half- en ongeschoolde handarbeid	32,6	1,8	25,3	1,6	48,2	1,9
Werkloze beroepsbevolking	47,6	4,0	47,6	4,0	70,6	3,6
Onderwijs volgend	57,1	2,5	32,2	2,3	67,3	2,4
Arbeidsongeschikt	28,3	2,9	24,3	2,8	42,7	3,1
VUT/pensioen (58-64-jarigen)	48,7	3,7	38,3	3,7	65,6	3,3
Verzorgt huishouden met minderjarigen	54,5	3,7	28,5	3,5	60,7	3,6
Overig	36,7	1,1	32,8	1,1	56,6	1,2

Bron: POLS.

Tabel 8
Percentage vrijwilligers naar samenstelling huishouden, gecorrigeerd voor leeftijd x geslacht

	Vrijwilligerswerk		Informele hulp		Vrijwilligerswerk of informele hulp	
	%	standaardfout	%	standaardfout	%	standaardfout
1-persoons huishouden	38,8	1,3	31,1	1,2	55,8	1,3
lid van 1-oudergezin	29,5	2,4	29,5	2,4	48,6	2,6
lid van paar zonder kinderen	39,2	1,0	31,0	1,0	56,3	1,0
lid van paar met kinderen	48,0	0,9	29,0	0,9	60,9	0,9

Bron: POLS.

Tabel 9
Percentage vrijwilligers naar stedelijkheidsgraad, gecorrigeerd voor leeftijd x geslacht

	Vrijwilligerswerk		Informele hulp		Vrijwilligerswerk of informele hulp	
	%	standaardfout	%	standaardfout	%	standaardfout
Zeer sterk	37,3	1,3	28,5	1,2	53,5	1,4
Sterk	37,2	1,1	29,6	1,0	53,9	1,1
Matig	44,2	1,3	32,9	1,3	60,5	1,3
Weinig	46,8	1,3	31,7	1,2	60,8	1,3
Niet	48,2	1,7	26,8	1,5	61,2	1,7

Bron: POLS.

3.3 Soorten werkzaamheden en uren besteed aan vrijwilligerswerk

Als een respondent aangaf dat hij of zij het afgelopen jaar vrijwilligerswerk voor een bepaalde organisatie heeft gedaan, dan volgden er een aantal detailvragen. Zo werd er allereerst gevraagd of de respondent voor die organisatie bestuurswerk en/of uitvoerend-ondersteunend werk heeft gedaan. Deze twee categorieën dekken overigens niet alle werkzaamheden, sommige respondenten geven aan wel vrijwilligerswerk te doen maar scharen hun werkzaamheden niet onder een van deze twee typen. Als er bestuurswerk en/of uitvoerend-ondersteunend werk werd gedaan dan werd gevraagd hoeveel uur dat is gedaan. De uitkomsten van deze vragen zijn samengevat in Tabel 10. Omdat een respondent voor meerdere organisaties vrijwilligerswerk gedaan kan hebben, met andere woorden, meerdere 'vrijwilligersbanen' kan hebben, zijn de percentages en uren uitgedrukt niet per persoon maar per vrijwilligersbaan.¹⁾

¹⁾ Zowel bij het gemiddeld aantal uren per vrijwilligerswerkbaan (Tabel 10) als bij het aantal uren per persoon (Tabel 12) zijn vrijwilligersbanen die meer dan 40 uur werk per week per persoon kosten en personen die meer dan 40 uur per week aan vrijwilligerswerk besteden niet in de analyse meegenomen omdat dit mogelijk een vergissing betreft (bijvoorbeeld periode-fout: aantal uren per week opgegeven in plaats van per jaar). Het betrof slechts enkele gevallen.

Tabel 10
Percentage bestuurs- en uitvoerend werk binnen een gebied en het gemiddelde aantal uren dat per week daar aan is besteed

	Bestuurswerk			Uitvoerend werk				
	%	standaardfout	uren	standaardfout	%	standaardfout	uren	standaardfout
Totaal	28,3	0,6	2,7	0,1	74,8	0,6	2,1	0,1
Jeugd	37,3	2,8	2,5	0,4	85,4	2,1	2,9	0,3
School	19,5	1,6	1,5	0,2	76,9	1,7	1,3	0,1
Verzorging	10,7	1,3	2,6	0,5	69,0	1,9	2,6	0,2
Sport	25,4	1,4	3,7	0,3	83,6	1,2	2,2	0,1
Hobby	38,2	2,6	2,9	0,3	73,4	2,3	2,0	0,2
Cultuur	32,7	2,5	2,0	0,3	72,3	2,4	1,9	0,2
Levensbeschouwing	28,8	1,7	3,2	0,3	76,9	1,6	2,0	0,1
Vakbond	58,8	4,3	2,3	0,3	59,5	4,3	1,1	0,1
Politiek	43,2	5,3	4,4	0,8	67,0	5,0	2,0	0,5
Rechtshulp	24,6	5,2	2,6	0,8	72,5	5,4	2,8	0,5
Wonen	64,9	4,1	1,7	0,3	53,7	4,3	1,8	0,5
Buurt	31,2	2,7	1,1	0,2	70,5	2,7	1,1	0,2
Anders	27,3	2,0	3,5	0,5	69,1	2,0	3,1	0,3

Bron: POLS.

Er werd aan vrijwilligers eveneens gevraagd of zij het werk ook in de afgelopen 4 weken hebben gedaan en of men een beloning kreeg voor de gedane werkzaamheden, zie Tabel 11. Omdat het hier om kleine aantallen gaat worden deze in de tabel ook vermeld.

Tabel 11
Percentage werk in de afgelopen 4 weken en percentage en soort vergoeding

	Bestuurswerk			Uitvoerend werk		
	N	%	standaardfout	N	%	standaardfout
Totaal	1 447			3 827		
Afgelopen 4 weken	919	63,5	1,3	1 872	48,9	0,8
Met vergoeding w.v.	97	6,7	0,7	249	6,5	0,4
Presentje	14	14,4	3,6	56	22,5	2,6
Geld	73	75,3	4,4	164	65,9	3,0
Presentje + geld	10	10,3	3,1	28	11,2	2,0
Weet niet				1	0,4	0,4
Totaal geld (+ presentje) w.v.	83			192		
Veel lager dan netto uurloon	65	78,3	4,5	147	76,6	3,1
De helft van netto uurloon	9	10,8	3,4	16	8,3	2,0
Hetzelfde / meer als netto uurloon	9	10,8	3,4	27	14,1	2,5
Weet niet				2	1,0	0,7

Bron: POLS.

Zoals gezegd staat in Tabel 10 het aantal uren dat gemiddeld aan bestuurs- dan wel uitvoerend werk is besteed per vrijwilligersbaan. Om ook een idee te krijgen van de tijd die inwoners van Nederland gemiddeld aan vrijwilligerswerk besteden zijn ook alle uren vrijwilligerswerk per persoon berekend. Hierbij zijn alle uren die een persoon aan vrijwilligerswerk heeft besteed (dus voor verschillende gebieden en voor zowel bestuurswerk als uitvoerend werk) bij elkaar opgeteld. De uitkomsten zijn te vinden in Tabel 12.

Tabel 12
Gemiddeld aantal uren per week besteed aan vrijwilligerswerk per persoon

	uren	standaardfout
Per inwoner v NL	1,6	< 0,1
Per vrijwilliger	3,7	0,1

Bron: POLS.

3.4 Vrijwilligerswerk en de werkgever

Aan respondenten die als werknemer werken is de vraag gesteld of hun werkgever een of enkele dagen per jaar ter beschikking stelt voor het uitvoeren van hun vrijwilligerswerk. In Tabel 13 staan de uitkomsten.

Tabel 13
Percentage werknemers dat compensatie van werkgever krijgt

	<i>N</i>	<i>%</i>	<i>standaardfout</i>
Totaal werknemers	1 596		
w.v.			
Ontvangt compensatie van werkgever	169	10,6	0,8

Bron: POLS.

3.5 Plezier in vrijwilligerswerk

Als laatste is aan alle vrijwilligers gevraagd of zij plezier beleven in het doen van hun vrijwilligerswerk, zie Tabel 14 voor de uitkomsten.

Tabel 14
Percentage vrijwilligers dat plezier heeft in 't vrijwilligerswerk

	<i>N</i>	<i>%</i>	<i>standaardfout</i>
Altijd	2 107	70,8	0,8
Meestal	750	25,2	0,8
Soms	89	3,0	0,3
Zelden	15	0,5	0,1
Nooit	10	0,3	0,1
Weet niet	6	0,2	0,1

Bron: POLS.

4. Referenties

Bethlehem, J., 2008, *Wegen als correctie voor non-respons*. Statistische Methoden. CBS, Den Haag/Heerlen. <http://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/3BFBFEC4-FA4B-4A9D-8034-DD553F813BC1/0/200805x37pub.pdf>.

Van Herten, M., 2008, *Plausibiliteit POLS module vrijwillige inzet 2007*. CBS, Den Haag/Heerlen. <http://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/C886B4A5-7270-40A7-9A6C-95F07C01F2E4/0/2008plausibiliteitPOLSmodulevrijwilligeinzet2007art.pdf>.